

TOR:s yttrande

Jordbruksbeskattningskommitténs betänkande ”Jordbruksbeskattningen” (SOU 1971:78)

Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund har beretts tillfälle avge yttrande över rubricerade betänkande. I anledning härav får förbundet anföra följande.

Kommittén har i första hand haft att behandla den sedan länge aktuella frågan om obligatorisk bokföringsmässig redovisning av jordbrukets inkomster. I samband härmed har uppstått behov av att utforma dels ikraftträdandebestämmelser för en successiv övergång till obligatorisk inkomstredovisning dels materiella regler för en sådan redovisning samt bestämmelser rörande beräkning av ingångsvärden i samband med övergången. Vidare har kommittén ansett sig böra ingå på vissa andra frågor på jordbruksbeskattningens område, som kommittén funnit vara av särskild angelägenhetsgrad, bl a frågan om avdragsrätt för förbättringskostnader på arrenderad fastighet.

Kommittén har utförligt redovisat skäl, som talar både för och emot en kontantmässig redovisning av jordbrukets inkomster. Övervägande nackdelar anses numera föreligga för behållande av metoden. Förbundet kan i princip ansluta sig till denna uppfattning. Tillämpningen av metoden har visat sig föranleda ett otal skattetvister, därvid gränsdragningen mellan realisation och löpande försäljning av djur samt avdragsrätten vid byte av inventarier dominerar. Vad som enligt förbundets mening framför allt talar för en övergång till obligatorisk bokföringsmässig redovisning är den utveckling, som ägt rum på jordbrukets område. Den rationalisering, som där under statsmakternas påskyndan och överinseende bedrivs, medför att antalet jordbruksenheter efter hand avsevärt minskas. Detta betyder att jordbruket allt mer kommer att bedrivas under rörelsemässiga former. För bedömandet av driftsresultatet måste jordbrukarna ha tillgång till ett bokföringsmässigt underlag. Detta kan lätt utan betungande merarbete tjäna som grund även för redovisningen vid taxeringen. För övergången talar också att den liberalisering, som ägt rum på rörelsebeskattningens område, bör få komma till uttryck även vad gäller jordbruksbeskattningen.

Förbundets ställningstagande till förmån för en obligatorisk bokföringsmässig redovisning av jordbrukets inkomster bygger på förutsättningen, att nuvarande kontrollmöjligheter i fråga om både inkomster och utgifter ej försvagas. För närvarande måste dessa möjligheter anses som goda. Den detaljerade redovisningen av jordbrukets inkomster jämte uppgiftsskyldigheten för inköpare av alla slag av jordbruks- och skogsprodukter har medfört, att särskilt intäktsredovisningen redan i första instans kan kontrolleras på ett sätt, som är avgjort överlägset den kontroll, som där kan ägnas rörelseidkarnas inkomster. En öppen redovisning i deklara-tionsbilagor av jordbrukets inkomster liksom en utan undantag föreskriven skyldighet

för avnämare av dess produkter att lämna uppgift på utgivna likvider kräves även i ett system med bokföringsmässig redovisning.

En effektiv kontroll av angivet slag förutsätter vidare, att redovisningsåret regelmässigt sammanfaller med kalenderåret. Kommittén har beträffande övergång till bokföringsmässig redovisning anfört övertygande, detaljerade skäl för att denna övergång alltid skall ske vid ingången av ett kalenderår. Vad som i kontrollsyfte anföres till stöd för denna uppfattning måste i lika hög grad gälla som skäl för att speciellt redovisningen av jordbrukets inkomster normalt sker per kalenderår. Kommittén har ingått på frågan men funnit sig inte ha anledning föreslå ändring av nuvarande praxis, enligt vilken skattskyldig själv får bestämma vilket räkenskapsår han vill ha som beskattningsår. Frågan anses såsom berörande både jordbrukare och rörelseidkare böra övervägas i annat sammanhang. Förbundet anser emellertid frågan såsom väsentlig vid bedömandet av möjligheterna till övergång till obligatorisk bokföringsmässig redovisning böra beaktas redan i samband med ställningstagandet till huvudfrågan. För sin del finner förbundet skäl väl inte föreligga att helt avvisa möjligheten till att bokföringsmässig redovisning sker för annan tidsperiod än kalenderår. Härfor bör dock krävas förutom förefintligheten av ordnad bokföring med avslutning mot vinst- och förlustkonto anmälan till och helst tillstånd av skattechefen i länet.

I fråga om avskrivning å inventarier har kommittén konstruerat en alternativ avskrivningsmetod, benämnd restvärdeavskrivning, utgörande en förenklad form av räkenskapsenlig avskrivning, avsedd för det mindre jordbruket som i regel använder sig av enkel bokföring. En sådan förenklad avskrivningsform för det mindre jordbruket synes påkallad och lämplig. Emellertid borde man kunna gå ett steg längre. Det måste anses opraktiskt att i jordbruket med dess mångfald småinventarier laborera med värdeminskning, om inventarievärdet uppgår till ett mera blygsamt belopp. Inventarier med en anskaffningskostnad om högst ett visst maximibelopp, 500 eller möjligen 1 000 kronor, borde under alla förhållanden få jämföras med korttidsinventarier.

Kommittén har framlagt förslag beträffande avdrag för värdeminskning å byggnader, som grundar sig på förutsättningen, att särskilt delvärde för byggnader å jordbruksfastighet kommer att sättas vid 1975 års allmänna fastighetstaxering. De liberala avskrivningsregler, som ägare av rörelse- och hyresfastigheter får åtnjuta genom 1969 års lagstiftning, anser kommittén böra tillkomma även ägare av jordbruksfastighet och det utan onödig tidsutdräkt. I följd härav har föreslagits, att genom en relativt invecklad reglering nya bestämmelser om avskrivning å byggnader får gälla från den 1 januari 1973. En sådan specialreglering förefaller emellertid skäligen onödig. Vill man i avbidan på de reguljära bestämmelserna tillgodose behovet av en snar liberalisering av avskrivningsreglerna, bör det lätt kunna ske genom en lämplig uppjustering av avskrivningsprocenten för driftbyggnader.

Kommittén föreslår att skattskyldig i fråga om "annan byggnad i förvärvskälla än mangårdsbyggnad" såsom beträffande rörelsefastigheter får göra sk primärv-

skrivning med 10 procent. Denna särskilda avskrivning kommer alltså att gälla både egentliga driftbyggnader och personalbostäder. Häremot kan anmärkas, att svårigheter vad det mindre jordbruket beträffar måste uppkomma att på ett adekvat sätt avgränsa kategorien personalbostäder.

Enligt kommitténs förslag skall skattskyldig, som övergår till inkomstberäkning enligt bokföringsmässiga grunder, under övergångsåret upprätta preliminär förteckning över inventarier och stamdjur i förvärvskällan. Förteckningen skall avlämnas senast den 31 oktober under övergångsåret. Att sådan förteckning upprättas förefaller befogat. Däremot finner förbundet högst olämpligt, att avlämnandet får uppskjutas till den 31 oktober. Kravet på aktualitet i uppgiftslämnandet måste förutsätta, att förteckningen avlämnas samtidigt med deklarationen under övergångsåret. Härigenom kan också parallellgranskning ske mellan deklaration och preliminär förteckning.

Förbundet har från sina utgångspunkter i övrigt inte funnit anledning till särskilda erinringar på grund av vad betänkandet innehåller.